

**Наталія Ментух,**

кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри адміністративного права  
та судочинства Західноукраїнського  
національного університету  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1016-7635>

## АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР

*Стаття присвячена визначенню поняття та особливостей адміністративно-правового регулювання діяльності податкових органів в Україні щодо реалізації адміністративних процедур на основі розгляду та аналізу теоретичних засад.*

*Обґрунтовано, що правові аспекти реалізації адміністративних процедур податковими органами закріплені у низці нормативно-правових актів, що різняться як за своєю юридичною силою, так і за ступенем визначення адміністративно-правового регулювання здійснення податковими органами адміністративних процедур.*

*Проаналізовано наукові позиції стосовно поняття «адміністративні процедури», на основі чого визначено, що в українській правовій доктрині адміністративні процедури зазвичай розуміються як встановлений порядок реалізації прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб в органах виконавчої влади та виконавчих органах місцевого самоврядування.*

**Ключові слова:** адміністративно-правове регулювання, податкові органи, адміністративні процедури, діяльність, податкове законодавство.

**Mentukh N.**

**Administrative and legal regulation of the activities of tax authorities in Ukraine regarding the implementation of administrative procedures**

*The article is devoted to the definition of the concept and features of administrative and legal regulation of the activities of tax authorities in Ukraine regarding the implementation of administrative procedures based on the consideration and analysis of theoretical foundations.*

*It is substantiated that the legal aspects of the implementation of administrative procedures by tax authorities are enshrined in a number of regulatory legal acts that differ both in their legal force and in the degree of definition of administrative and legal regulation of the implementation of administrative procedures by tax authorities.*

*The scientific positions on the concept of «administrative procedures» are analyzed, on the basis of which it is determined that in Ukrainian legal doctrine administrative procedures are usually understood as an established procedure for the implementation of the rights and obligations of individuals and legal entities in executive bodies and executive bodies of local self-government.*

*It is argued that an administrative procedure is a normatively established unified procedure for the implementation of activities by an administrative body aimed at limiting administrative discretion when the body exercises discretionary powers in relations with citizens and legal entities in the form established by law.*

*It is noted that to ensure the proper functioning of the state tax system, the legal aspects of the implementation of administrative procedures by tax authorities are of great importance, which is why their legal support should be determined at the law level.*

*Administrative procedure is a system of administrative and procedural norms that determine the order of actions of public administration bodies (administrative bodies).*

*Based on the analysis of theoretical principles and norms of current legislation, the author provides a definition of administrative and legal regulation of the activities of tax authorities regarding the implementation of administrative procedures, and also highlights the implementation of certain measures regarding the implementation of administrative procedures by tax authorities.*

**Keywords:** administrative and legal regulation, tax authorities, administrative procedures, activity, tax legislation.

**Постановка проблеми.** У багатьох країнах останні десятиліття пройшли під знаком адміністративних реформ. Оновлення українського адміністративного права спрямоване на вдосконалення не лише системи внутріапаратних відносин, а й взаємодії державних органів з населенням щодо різних напрямків, в тому числі надання публічних послуг, забезпечення інформаційної відкритості публічної адміністрації, реалізації державного контролю і нагляду, впровадження в управлінський процес нових електронних технологій.

Функціонування державних інститутів у всі часи та за будь-якого державного устрою породжує галузь суспільних відносин, пов'язану із здійсненням збору податкових та (або) інших обов'язкових платежів на користь держави, які формують його економічну основу. Інакше кажучи, функціонування будь-якої держави неминує породжувати певну форму податкових правовідносин.

За невеликий проміжок часу реформ і податкова система змінювалася багаторазово для того, щоб відповідати новим соціально-економічним умовам. Реформування торкнулися більшості існуючих податків, частина податків змінювалася чи замінювалася іншими.

На сьогодні варто відмітити, що ні на законодавчому рівні, ні в науці адміністративного права не достатньо досліджено питання адміністративно-правового регулювання діяльності податкових органів в Україні щодо реалізації адміністративних процедур, що і зумовлює актуальність даної теми дослідження.

**Аналіз наукових досліджень та публікацій.** Серед дослідників, які працювали над вивченням даної проблеми та праці яких лягли в основу написання даної статті можна виділити: Ю. Ю. Басова, І. В. Бойко, Н. В. Галіцина, В. Ю. Кікінчук, І. В. Ковбас, С. Ю. Колісніченко, В. К. Колпаков, Т. В. Костюк, І. С. Павчук, О. Соловійова, В. Сьоміна, А. А. Шарая, А. М. Школик, І. Юрійчук та ін.

**Мета статті.** На основі аналізу теоретичних засад визначити поняття та особливості адміністративно-правового регулювання діяльності податкових органів в Україні щодо реалізації адміністративних процедур.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Визнання теорією адміністративного права адміністративно-правового регулювання самостійним інститутом, здається, значною мірою зумовлювалося необхідністю державного регулювання нових форм, тобто ринків та сфер економіки. Ця непроста проблема, своєю чергою, тягне за собою необхідність визнання в теорії адміністративного права державного регулювання одночасно і складною, і актуальною для науки.

Стосовно сфери податкової діяльності наявність системи керуючого впливу держави на об'єкт управління і є механізмом адміністративно-правового регулювання або, інакше кажучи, правові засади або правове регулювання. При цьому поняття або категорія правового регулювання податкової діяльності об'єкта та суб'єкта управління, безумовно, ширша за категорію «адміністративно-правове регулювання».

Що ж до основних принципів адміністративно-правового регулювання, то вони означають не що інше, як загальні засади організації того чи іншого процесу. Ця обставина означає, що адміністративно-правове регулювання, що створюється у сфері податкових відносин, здійснюється на основі податкового законодавства.

Особливість адміністративно-процедурної діяльності полягає в тому, що, незважаючи на специфіку конкретних видів правовідносин, для досягнення своїх цілей та завдань відповідний суб'єкт влади у певній послідовності здійснює цілу низку процедурних дій.

Станом на сьогодні, як відзначають О. Соловійова та В. Сьоміна, багатьма нормативно-правовими актами, що є різними по спрямованості та юридичній силі, встановлено загальні питання адміністративної процедури, в тому числі принципи її реалізації [1, с. 92–93].

Насправді, правові аспекти реалізації адміністративних процедур податковими органами закріплені у низці нормативно-правових актів, що різняться як за своєю юридичною силою, так і за ступенем визначення адміністративно-правового регулювання здійснення податковими органами адміністративних процедур.

З метою кращого розуміння суті реалізації адміністративних процедур податковими органами, вважаємо за доцільне зупинитися на визначенні змісту поняття «адміністративна процедура». Сьогодні в науці адміністративного права присутні різні підходи до розуміння та безпосереднього аналізу адміністративних процедур і, незважаючи на досить широке поширення самого поняття «адміністративна процедура», визначення її сутності та призначення досі викликають суперечки.

Стосовно поняття «адміністративна процедура», то як відзначає І. Юрійчук, що на сучасному етапі розвитку адміністративного права України даний термін ні вітчизняними науковцями, ні законодавством не лише чітко не визначений, але і чітко не розділений з поняттям «адміністративний процес». Щодо ви-

значення співвідношення цих понять наукова дискусія триває і досі, зумовивши відсутність єдиного та узагальненого підходу до тлумачення даних правових явищ [2, с. 152].

Окремі науковці зазначають, що «адміністративна процедура – це структурований, нормативно закріплений порядок прийняття адміністративних актів або укладення адміністративно-правових договорів, спрямований на вирішення конкретних справ у сфері публічного управління» [3, с. 7].

В. Галуцько вважає, що «адміністративні процедури – це встановлений законодавством порядок розгляду і розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави» [4, с. 276].

Адміністративні процедури, на думку В.Б. Авер'янова, мають здатність істотно сприяти чіткому виконанню функцій і повноважень органів та посадових осіб, підвищенню ефективності реалізації публічної влади. Однак основне їх призначення полягає у забезпеченні необхідної послідовності з питань реалізації громадянами своїх прав та охоронюваних законом інтересів, ставши при цьому дієвим засобом протидії суб'єктивізму з боку службовців органів публічної влади. До того ж вагомим є те, як стверджує науковець, що завдяки адміністративним процедурам правові позиції суб'єктів владних повноважень і людини, фактично мовби «вирівнюються», на відміну відносинам так званої субординації, у яких як правило перебувають суб'єкти управлінських відносин [5, с. 10].

За твердженням Р.О. Куйбіди та В.І. Шишкіна, «адміністративна процедура – це встановлений законодавством порядок вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ. Оскільки ця діяльність здійснюється публічною адміністрацією з використанням владних повноважень та з урахуванням публічних інтересів, їхньою ознакою є публічність, а також індивідуальний характер, оскільки рішення в справі стосується конкретних фізичних або юридичних осіб» [6, с. 174].

А. М. Школик адміністративною процедурою називає «закріплений нормами адміністративного права порядок вчинення дій органами публічної адміністрації» [7, с. 163].

Подібну точку зору підтримують і науковці В.К. Колпаков, А.А. Шарая та Н.В. Галіцина, які у своїй роботі зазначають, що «з метою з'ясування сутності адміністративно-процедурного права адміністративна процедура як «базова» категорія являє собою нормативно-закріплений порядок вирішення органами публічного адміністрування індивідуальних адміністративних справ, що здійснюється з метою сприяння реалізації прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб» [8, с. 60].

Адміністративними процедурами, як зазначає у своїй роботі Ю. Ю. Басова, є «встановлений адміністративно-правовими нормами послідовний порядок правозастосовної діяльності публічної адміністрації щодо вирішення індивідуальних адміністративних справ, результатом якої є прийняття адміністративного акта або укладення адміністративного договору» [9, с. 123].

Отож, можна констатувати, що адміністративна процедура – це система адміністративно-процесуальних норм, що визначають порядок дій органів публічної адміністрації (адміністративних органів) щодо застосування типових адміністративно-правових заходів виконання адміністративно-правових функцій, покладених на них законодавством, та які спрямовані на прийняття по певній категорії адміністративних справ проміжних та кінцевих рішень.

На думку С. Ю. Колісниченко, «значення адміністративної процедури полягає в наступному: процедура посилює гарантії захищеності прав і законних інтересів осіб, щодо діяльності яких здійснюються досліджуваній нагляд і контроль, а також гарантії законності реалізації повноважними суб'єктами своїх владних повноважень, оскільки: застосування даних повноважень відбувається не лише за наявності відповідних підстав, але й виключно у встановленому порядку, порушення якого є підставою для оскарження законності контрольно-наглядових заходів і прийнятих в наслідок їх проведення рішень; процедура забезпечує уніфікацію, прозорість та зрозумілість механізму втручання у діяльність підконтрольних суб'єктів; зменшує вірогідність виникнення конфліктних ситуацій між сторона відносин контролю та нагляду; процедура покликана підвищити доцільність, ефективність та раціональність рішень і дій суб'єктів нагляду та(або) контролю під час вирішення питань щодо необхідності здійснення відповідних заходів нагляду та контролю, підготовки їх проведення, безпосередньої реалізації цих заходів і вжиття заходів за наслідками їх проведення» [10, с. 95].

За твердженням В. Ю. Кікінчук, від недвозначності та якості адміністративних процедур прямо залежить те, наскільки ефективно будуть забезпечувати основоположні права, свободи та законні інтереси людини і громадянина суб'єкти здійснення державної влади, оскільки управлінську діяльність адміністративно-правові процедури роблять ефективною та зрозумілою. Тобто надійно охороняються вищезгадані

фундаментальні блага під час її реалізації, а держава гарантує об'єктивну рівність та неупередженість усім суб'єктам даного процесу [11, с. 66].

О. М. Буханевич у своїй роботі звертає увагу на таку характерну особливість адміністративної процедури, як її постійний та тісний зв'язок з публічною адміністрацією, а саме через здійснення органами виконавчої влади своїх управлінських і розпорядчих повноважень. Для прикладу, такого роду зв'язок простежується через врегулювання конкретного порядку реалізації виконавчими установами та відомствами їх прямих функціональних обов'язків нормами адміністративних процедур [12, с. 129].

Таким чином, в українській правовій доктрині адміністративні процедури зазвичай розуміються як встановлений порядок реалізації прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб в органах виконавчої влади та виконавчих органах місцевого самоврядування.

З цього приводу слушною вбачається позиція І. Ковбаса та І. Павчука, які сутність адміністративної процедури характеризують як «сукупність визначених нормами адміністративно-процедурного національного законодавства дій фізичних чи юридичних осіб, що спрямовані (націлені) на захист їхніх суб'єктивних прав, законних інтересів, свобод та на сприяння взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, а також іншими органами чи особами, що встановлені законодавцем з кінцевою метою забезпечення стійкої стабільності» [13, с. 574].

Варто зазначити, що у закордонній адміністративно-правовій доктрині, де загальним принципом адміністративної процедури є її неформальність та реалізація найбільш простим і доцільним способом, цей термін використовується лише в однині, якщо інше спеціально не обумовлено законом. Це зумовлено необхідністю встановлення єдиної уніфікованої адміністративної процедури незалежно від сфери управління, в якій вона застосовується, та тих суб'єктів управління, які її застосовують [14, 15].

Тобто, адміністративна процедура є нормативно встановлений уніфікований порядок, провадження діяльності адміністративним органом, спрямований на обмеження адміністративного розсуду при реалізації органом дискреційних повноважень у відносинах з громадянами, юридичними особами у формі, встановленій законом.

Основним законодавчим актом, який регламентує правові засади адміністративних процедур податкових органів, варто відзначити Податковий кодекс України, норми якого закріплюють загальні функціональні повноваження податкових органів, а також засади проведення адміністрування податків, у склад якого входить: облік платників податків; збір, обробка та використання податкової інформації; проведення податкових консультацій; проведення перевірок; засади притягнення до відповідальності за податкові правопорушення тощо [16].

Проте, враховуючи той факт, що крім Податкового кодексу, який не містить вичерпного змісту кожної з адміністративних процедур податкових органів, правове регулювання останніх відбувається на рівні законів, які встановлюють певні різновиди реалізації адміністративних процедур окремими суб'єктами, зокрема податковими органами. В даному випадку базовими є Закон України «Про адміністративні послуги», яким визначаються порядок, принципи, строки, платність надання адміністративних послуг та інші загальні засади їх проведення [17], а також Закон України «Про адміністративну процедуру», у якому закріплюється чітко визначена процедура взаємовідносин адміністративного органу та громадянина, юридичної особи, які звертаються з метою здійснення і захисту своїх прав та інтересів [18].

Також адміністративно-процедурна діяльність податкових органів регулюється й значною кількістю підзаконних нормативно-правових актів. Серед них можна виділити постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом», у якій визначено зміст податкової інформації, зміст запиту, порядок та умови його подання та інші процедурні питання [19].

Питання єдиних організаційних принципів роботи працівників, які залучаються до роботи у центрі обслуговування платників (ЦОП) визначено у наказі Державної податкової служби України від 30.09.2020р. № 537 [20].

Положенням про Єдиний державний веб-портал електронних послуг визначається мета, основні завдання, функціональні можливості та суб'єкти Єдиного державного веб-порталу електронних послуг «Портал Дія», зміст інформації на ньому та порядок її внесення, а також інші питання стосовно діяльності даного веб-порталу [21].

Ми поділяємо твердження Т.В. Костюк, яка у своїй роботі зазначає, що «узгодження адміністративно-правового забезпечення процедурних аспектів діяльності податкових органів представляється можли-

вим на основі прийняття єдиного нормативно-правового акту на рівні закону, який би забезпечував правове регулювання основних адміністративних процедур, що реалізуються податковими органами» [22, с. 553].

Тобто, для забезпечення належного функціонування податкової системи держави, правові аспекти реалізації адміністративних процедур податковими органами мають важливе значення, саме тому на рівні закону має бути визначено їх правове забезпечення.

**Висновки.** Отже, адміністративні процедури застосовуються з метою правового обмеження неминуcho у правозастосуванні дискреції публічної адміністрації, зокрема при податковому адмініструванні. У зв'язку з цим надзвичайної актуальності набуває проблема визначення ступеня деталізації адміністративних процедур.

Адміністративно-правове регулювання діяльності податкових органів щодо реалізації адміністративних процедур можна визначити як діяльність уповноважених органів влади щодо здійснення функцій податкового контролю та притягнення винних осіб до відповідальності за податкове правопорушення.

Адміністративно-правове регулювання становить основу нормативно-правового забезпечення адміністративних процедур, що здійснюють податкові органи. При цьому означене вимагає передбачення низки таких заходів, як: розробка детальної уніфікованої регламентації усіх видів адміністративних процедур, здійснюваних податковими органами; забезпечення чіткого механізму реалізації послідовних дій податковими органами в рамках вчинення адміністративних процедур; засади адміністративної процедури незалежно від сфери та області її застосування, а також територіального рівня правового регулювання, повинні регулюватися уніфіковано, в єдиному законі про адміністративну процедуру; закріплення на законодавчому рівні адміністративної процедури податкового контролю в інтересах захисту прав платників податків; імперативне регулювання здійснення адміністративних процедур податковими органами; легалізація автоматизованих процесів податкового адміністрування в рамках адміністративної процедури податкового контролю та інших пов'язаних з нею адміністративних процедур.

В кінцевому результаті можна зазначити, що мета адміністративно-правове регулювання діяльності податкових органів в Україні щодо реалізації адміністративних процедур полягає у недопущенні будь-якого свавілля посадових осіб податкових органів, протидії корупційних проявів, а також захисті прав та законних інтересів платників податків. При цьому адміністративний розсуд податкових органів має бути максимально обмеженим, а можлива дискреція податкових органів – допускатися лише в межах закону.

#### Список використаних джерел

1. Соловйова О., Сьоміна В. Щодо принципів адміністративної процедури. *Адміністративна процедура: особливості формування української концепції* : матеріали Круглого столу, м. Харків, 15 вересня 2017 р. Харків : Національна академія правових наук України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. 2017. 112 с.
2. Юрійчук І. Правове поняття адміністративних процедур. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 151-156. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/30.pdf> (дата звернення: 02.05.2025)
3. Бойко І.В. Адміністративна процедура: конспект лекцій. І.В. Бойко, О. Т. Зима, О.М. Соловйова ; за заг. ред. І. В. Бойко. Харків : Право. 2017. 132 с.
4. Галуцько В.В. Адміністративне право України: навч. посіб.: у 2-х томах. Т. 1: Загальне адміністративне право. Херсон: ПАТ «Херсонська міська друкарня». 2011. 320 с.
5. Авер'янов В.Б. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С. 8–14.
6. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник. За заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ : Старий світ. 2006. 576 с.
7. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. Львів : ЗУКЦ. 2007. 308 с.
8. Колпаков В. К., Шарая А. А., Галіцина Н. В. «Адміністративна процедура» як базова категорія для з'ясування сутності адміністративно-процедурного права. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2021. Том 32(74). № 4. С. 55–62.
9. Басова Ю. Ю. Теоретико-правовий аналіз поняття «адміністративна процедура». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 11. Том 1. С. 121–123.
10. Колісніченко С. Ю. Поняття та значення адміністративних процедур здійснення нагляду та контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів в Україні. *Гуманітарні аспекти цифрово-*

- го суспільства: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8 груд. 2022 р.). Харків: НДІ ППС. 2022. С. 93–96.
11. Кікінчук В. Ю. Поняття, ознаки та види адміністративних процедур. *Право і безпека*. 2020. № 2(77). 64–68.
  12. Буханевич О. М. Поняття та сутність процедури надання адміністративних послуг. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 126–131.
  13. Ковбас, І. В., Павчук, І. С. Новели адміністративно-процедурного законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 573–576. URL: [http://lsej.org.ua/1\\_2023/133.pdf](http://lsej.org.ua/1_2023/133.pdf) (дата звернення: 02.05.2025).
  14. Sandulli A. The Italian Administrative Procedure Act: Back to the Future. *Italian Journal of Public Law*. 2010. Vol. 2. No. 2. P. 202–206.
  15. Sachs M. Einführung in das Verwaltungsverfahren. Handbuch Verwaltungsverfahren und Verwaltungsprozess herausgegeben. Hrsg. von J. Brandt, U. Domgörgen. Heidelberg. 2018. S. 1.
  16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
  17. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.
  18. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2023. № 15. Ст. 50.
  19. Про затвердження Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом : Постанова Кабінету міністрів України від 27 грудня 2010 р. № 1245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2010-п#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
  20. Про затвердження документів, які регламентують діяльність ЦОП : Наказ Державної податкової служби України від 30.09.2020р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0537912-20#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
  21. Питання Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та Єдиного державного порталу адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-п#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
  22. Костюк Т.В. Правові засади реалізації адміністративних процедур податковими органами та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 551-554. URL: [http://lsej.org.ua/12\\_2022/131.pdf](http://lsej.org.ua/12_2022/131.pdf) (дата звернення: 02.05.2025).

### References

1. Solovova, O. & Somina, V. (2017). Shchodo pryntsyypiv administratyvnoyi protsedury [On the principles of administrative procedure]. *Administratyvna protsedura: osoblyvosti formuvannya ukrayinskoyi kontseptsiiy : materiyi Kruhloho stolu, m. Kharkiv, 15 veresnya 2017 r. Kharkiv : Natsional'na akademiya pravovykh nauk Ukrainy, Natsional'nyy yurydychnyy universytet imeni Yaroslava Mudroho* [in Ukrainian].
2. Yuriychuk, I. (2018). Pravove ponyattya administratyvnykh protsedur [Legal concept of administrative procedures]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo - Entrepreneurship, economy and law*, 5, 151-156. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/30.pdf> [in Ukrainian].
3. Boyko, I. V. (2017). *Administratyvna protsedura: konspekt lektsiy* [Administrative procedure: lecture notes]. I. V. Boyko, O. T. Zyma, O.M. Solovyova ; za zah. red. I. V. Boyko. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].
4. Halunko, V. V. (2011). *Administratyvne pravo Ukrainy: navch. posib. [Administrative law of Ukraine: a textbook]*: u 2-kh tomakh. T. 1: Zahalne administratyvne pravo. Kherson: PAT «Khersonska miska drukarnya» [in Ukrainian].
5. Averyanov, V. B. (2009). Znachennya administratyvnykh protsedur u reformuvanni administratyvnoho prava [The importance of administrative procedures in the reform of administrative law]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava - Journal of the Kyiv University of Law*, 3, 8-14 [in Ukrainian].
6. *Osnovy administratyvnoho sudochynstva ta administratyvnoho prava: navch. Posibnyk (2006) [Fundamentals of administrative proceedings and administrative law: a textbook]*. Za zah. red. R. O. Kuybida, V. I. Shyshkina. Kyiv : Staryy svit [in Ukrainian].
7. Shkolyk, A. M. (2007). *Porivnyalne administratyvne pravo: navch. posibnyk dlya yurydychnykh fakultiv ta fakultetiv mizhnarodnykh vidnosyn [Comparative administrative law: a textbook for law faculties and faculties of international relations]*. Lviv: ZUKTS [in Ukrainian].

8. Kolpakov, V. K., Sharaya, A. A. & Halitsyna, N. V. (2021). «Administrativna protsedura» yak bazova katehoriya dlya zyasuvannya sutnosti administrativno-protsedurnoho prava [«Administrative procedure» as a basic category for clarifying the essence of administrative procedural law]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: yurydychni nauky - Scientific notes of the V.I. Vernadsky TNU. Series: legal sciences, Tom 32(74), 4*, 55-62 [in Ukrainian].
9. Basova, Yu. Yu. (2014). Teoretyko-pravovyy analiz ponyattya «administrativna protsedura» [Theoretical and legal analysis of the concept of «administrative procedure»]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu - Scientific Bulletin of the International Humanitarian University, 11 (1)*, 121-123. [in Ukrainian].
10. Kolisnichenko, S. Yu. (2022) Ponyattya ta znachennya administrativnykh protsedur zdiysnennya nahlyadu ta kontrolyu za okhoronyu, zakhystom, vykorystanniam ta vidtvorennyam lisiv v Ukraini [The concept and significance of administrative procedures for supervision and control over the protection, conservation, use and reproduction of forests in Ukraine]. *Humanitarni aspekty tsyfrovoho suspilstva: tezy dopovidey uchashnykh mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Kharkiv, 8 hrud. 2022 r.)*. Kharkiv: NDI PPS, 93-96 [in Ukrainian].
11. Kikinchuk, V. Yu. (2020). Ponyattya, oznaky ta vydy administrativnykh protsedur [Concept, features and types of administrative procedures]. *Pravo i bezpeka - Law and Security, 2(77)*, 64-68 [in Ukrainian].
12. Bukhanevych O.M. (2015) Ponyattya ta sutnist' protsedury nadannya administrativnykh posluh [The concept and essence of the procedure for providing administrative services]. *Pravo i suspil'stvo - Law and Society. № 5. S. 126–131*. [in Ukrainian].
13. Kovbas, I. V. & Pavchuk, I. S. (2023). Novely administrativno-pro-tsedurnoho zakonodavstva Ukrainy [Novels of the administrative and procedural legislation of Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal - Legal Scientific Electronic Journal, 1*, 573–576. Retrieved from [http://lsej.org.ua/1\\_2023/133.pdf](http://lsej.org.ua/1_2023/133.pdf) [in Ukrainian].
14. Sandulli, A. (2010) .The Italian Administrative Procedure Act: Back to the Future. *Italian Journal of Public Law, 2(2)*, 202-206 [in English]
15. Sachs, M. (2018). *Einführung in das Verwaltungsverfahrensrecht. Handbuch Verwaltungsverfahren und Verwaltungsprozess herausgegeben*. Hrsg. von J. Brandt, U. Domgörgen. Heidelberg, 1 [in Germany].
16. Podatkovyy kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] vid 02.12.2010 № 2755-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#Text> [in Ukrainian].
17. Pro administrativni posluhy [On administrative services]: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5203-VI. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady - Bulletin of the Verkhovna Rada, 2013., 32., 409* [in Ukrainian].
18. Pro administrativnu protseduru [On administrative procedure]: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073-IX. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady - Bulletin of the Verkhovna Rada, 2023, 15, 50* [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennya Poryadku periodychnoho podannya informatsiyi orhanam derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby ta otrymannya informatsiyi zaznachenykh orhanamy za pysmovym zapytom [On approval of the Procedure for periodic submission of information to the state tax service bodies and receipt of information by the said bodies upon written request]: Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 27 hrudnya 2010 r. № 1245. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2010-p#Text> [in Ukrainian].
20. Pro zatverdzhennya dokumentiv, yaki rehlementuyut diyalnist TSOP [On approval of documents regulating the activities of the Central Tax Service]: Nakaz Derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy vid 30.09.2020r. № 537. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0537912-20#Text> [in Ukrainian].
21. Pytannya Yedynoho derzhavnoho veb-portalu elektronnykh posluh ta Yedynoho derzhavnoho portalu administrativnykh posluh [Issues of the Unified State Web Portal of Electronic Services and the Unified State Portal of Administrative Services]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 hrudnya 2019 r. № 1137. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-p#Text> [in Ukrainian].
22. Kostyuk, T. V. (2022). Pravovi zasady realizatsiyi administrativnykh protsedur podatkovykh orhanamy ta mistse sered nykh administrativno-pravovoho rehulyuvannya [Legal principles of implementation of administrative procedures by tax authorities and the place of administrative and legal regulation among them]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal - Legal Scientific Electronic Journal, 12*, 551-554. Retrieved from [http://lsej.org.ua/12\\_2022/131.pdf](http://lsej.org.ua/12_2022/131.pdf) [in Ukrainian].

Стаття надійшла 14.05.2025